

Hallituksen esitys Eduskunnalle valtiopäiväjärjestyksen sekä kunnallislakien ja vaalilakien muuttamisesta.

Niiltä henkilöiltä, joita kansalaiset valitsevat edustajikseen valtiopäiville tai valitsemaan valtionpäämiestä tai kuntien valtuutettuina hoitamaan kunnallisten yhdyksuntain asioita, on täydellä syyllä vaadittava, että he kansalaisina ovat kaikin puolin nuhteettomia ja että heidän lojaalisuutensa valtiojärjestystä ja yhteiskuntaa kohtaan on kaiken epäilyksen yläpuolella. Kun kuitenkin valtiollista ja kunnallista vaalikelpoisuutta koskeva lainsäädäntö on tehnyt mahdolliseksi, että eräät voimassaolevalle oikeus- ja yhteiskuntajärjestykselle vihamieliset piirit ovat sekä kansaneduskuntaan että kunnallisiin valtuustoihin edustajikseen asettaneet henkilöitä, jotka ulkoapäin tulevan vaikutuksen alaisina pyrkivät välittömästi tai välillisesti, tuhoten kansalaisvapauden, väkivaltaisesti kumoamaan oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksemme, ja kun tällainen asiointi on valtiolle ja yhteiskunnalle arvoton ja on jo

aiheuttanut laajoissa kansalaispiireissä oikeutettua levottomuutta, on näyttänyt tarpeelliselta muuttaa lainsäädäntöä siten, että tällaisilta henkilöiltä, joiden valtakunnallinen ja yhteiskunnallinen epäluotettavuus on ilmeinen, joskaan heidän toimintansa ei aina olisi rangaistavissa, otetaan mahdollisuus toimia valtion ja kuntain tehtävissä.

Hallitus, joka ei ole pitänyt mahdollisena tämän yhteydessä esittää rajoituksia enempiä valtiolliseen kuin kunnalliseenkaan äänioikeuteen sellaisen epäluotettavuutta osoittavan toiminnan perusteella, jota ei tuomioistuimessa ole todettu rangaistavaksi, on kuitenkin pitänyt luonnollisena, ettei tällaisten epäluotettavain kansalaisten ole myöskään sallittava ryhtyä aloitteentekoon ehdokaslistojen asettamiseksi valtiollisia ja kunnallisia vaaleja varten.

Edellämainitussa tarkoituksessa annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Laki

valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan sanotun valtiopäiväjärjestyksen 7 § näin kuuluvaksi:

7 §.

Vaalikelpoinen edustajaksi on, asuinpaikkaan katsomatta, jokainen, joka on vaalioikeutettu.

Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, jonka tarkoituksiin sisältyy Suomen valtio- ja yhteis-

kuntajärjestyksen välitön tai välillinen, väkivaltainen tai muuten lainvastainen kumoaminen, taikka joka edustaa sellaista yhdistystä, järjestöä tai yhteenliittymää,

eikä myöskään se, joka muulla tavoin on osoittanut suosivansa toimenpiteitä, joilla pyritään mainittuun tarkoitukseen.

Laki

Suomen vaalilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 20 päivänä heinäkuuta 1906 annetun vaalilain 18, 21, 29, 30, 32 ja 34 § näin kuuluviksi:

18 §.

Jos jonkin vaalipiirin valitsijoita vähintään viisikymmentä allekirjoittamallaan asiakirjalla on yhtynyt jotakin erityistä edustajanvaalia varten sekä kirjoituksessa maininnut sen tahi ne henkilöt, joiden valitsemisesta he ovat sopineet, olkoon sellainen valitsijayhdistys oikeutettu vaalipiirin keskuslautakunnalta pyytämään yhdistyksen ehdokaslistan julkaisemista ja sen ottamista niihin vaalilippuihin, joita vaalipiirissä on edustajanvaalissa käytettävä.

Oikeutta, josta 1 momentissa puhutaan, älköön kuitenkaan olko valitsijayhdistyksellä, jonka perustamisasiakirjan allekirjoittajina on henkilöitä tai jonka ehdokaslistaan on otettu sellainen henkilö, joka valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n 2 momentin mukaan ei ole vaalikelpoinen.

21 §.

Hakemuskirjat, jotka 20 §:ssä on mainittu, tulee asiamiehen joko itse tahi valtuutetun asiamiehen kautta antaa vaalipiirin keskuslautakunnalle viimeistään kuudentenaviidettä päivänä ennen vaalipäivää.

Jos asiakirjat on annettu postissa kuljettaviksi niin aikaisin, että niiden olisi pitänyt viimeistään sanottuna määröpäivänä lautakunnalle saapua, olkoon sekin pätevä.

29 §.

Keskuslautakunta kokoontuu ensi kerran puheenjohtajan kutsusta viimeistään kuusikymmentä päivää ennen edustajanvaalia valitsemaan sihteerin ja määräämään, minä aikoina ja missä paikassa asiakirjoja vastaanotetaan, niin myös sen jälkeen viidentenäviidettä, kahdentenakolmatta ja viidentenätoista päivänä ennen edustajanvaalia sekä viimeistään toisena päivänä edustajanvaalin jälkeen kello kymmenen aamupäivällä ja on joka kerta koolla, niin kauan kuin asiain käsittelyä varten on tarpeen.

30 §.

Viidentenäviidettä päivänä ennen edustajanvaalia esitellään ja tarkastetaan ne hakemukset, jotka ovat saapuneet valitsijayhdistyksiltä.

Jos havaitaan, ettei hakemus ole asianmukaisesti tehty tai valitsijayhdistys laillisesti perustettu, annettakoon sen asiamiehelle tieto, ettei hakemukseen ole suostuttu, ja ilmoitettakoon samalla hylkäämisen syyt.

Jos hakemukseen ehdokaslistan julkaisemisesta ei ole suostuttu 18 §:n 2 momentissa mainitusta syystä, on keskuslautakunnan asiasta tekemä päätös alistettava korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi; ja annettakoon päätöksestä, myöskin tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle niinkuin 2

momentissa on sanottu. Asianosaisella, joka ei tyydy keskuslautakunnan päätökseen, on oikeus antaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen muistutuskirjelmä. Ellei sellainen kirjelmä ole sanottuun oikeuteen saapunut ennenkuin asia on siellä ratkaistu, älköön se antako aihetta toimenpiteisiin.

Korkein hallinto-oikeus toimittakoon asiasta antamansa päätöksen keskuslautakunnalle.

32 §.

Keskuslautakunta ryhtyköön heti tämän jälkeen sellaisiin toimenpiteisiin, että kaikki järjestysnumerolla varustetut ehdokaslistat, kukin otsakirjoituksineen, viipymättä yhdessä painatetaan sillä tavoin, että ne tulevat samalle puolelle lehteä järjestettyinä järjestysnumeron mukaan ja erotettuina toisistaan selvillä viivoilla.

Jos 30 §:n 2 momentissa mainitussa tapauksessa valitsijayhdistys on yhdenkoltamatta päivän kuluessa antanut uuden hakemuksen, jossa ne kohdat on oikaistu, joita vastaan muistutuksia oli tehty, mutta joka muuten on muuttamaton, esiteltäköön ja tarkastettakoon se kahdentenakoltamatta päivänä ennen edustajanvaalia. Samassa tilaisuudessa esitellään myös korkeimman hallinto-oikeuden päätökset sen tutkitta-

viksi alistetuista asioista sekä otetaan tutkittaviksi ne hakemukset, jotka ilman hakijain syytä ovat myöhästyneet. Jos hakemus silloin havaitaan asianmukaiseksi, monisteltakoon ehdokaslista erikseen niinkuin ylempänä on säädetty.

34 §.

Siinä kokouksessa, joka alkaa viidentenätoista päivänä ennen vaalia, esitellään ja tarkastetaan saapuneet ilmoitukset, jotka koskevat ennen julkaistuihin ehdokaslistoihin tehtyjä muutoksia taikka vaaliliittoja.

Ellei ilmoitusta voida hyväksyä, menettellään niinkuin 30 §:n 2 momentissa on sanottu.

Tämän jälkeen on, hyväksytyjen ilmoitusten sekä, jos keskuslautakunnan päätös on kumottu, korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen johdolla, painettu yhdistelmä asianmukaisesti oikaistava ja kaikki siinä olevat samaan vaaliliittoon kuuluvat ehdokaslistat yhdistettävät yhteisen otsakirjoituksen alle ja asetettavat erikseen muista listoista, niin että liitto ja ne ehdokaslistat, jotka siihen kuuluvat, heti selvästi esiintyvät. Sillä tavoin syntynyt lopullisten ehdokaslistojen yhdistelmä monisteltakoon heti painattamalla.

Laki

maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun maalaiskuntain kunnallislain 10 §, sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, näin kuuluvaksi:

10 §.

Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, on jokainen kunnassa asuva henkilö, joka on oikeutettu valtuutettuja valitsemaan. Tilintarkastajaksi voi-

daan kuitenkin valita toisessakin kunnassa asuva Suomen kansalainen, jos hän siihen suostuu.

Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, jonka tarkoi-

tuksiin sisältyy Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen välitön tai välillinen, väkivaltainen tai muuten lainvastainen kumoaminen, taikka joka edustaa sellaista yhdistystä, järjestöä tai yhteenliittymää, eikä myöskään se, joka muulla tavoin on osoittanut suosivansa toimenpiteitä, joilla pyritään mainittuun tarkoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1931, mutta on asianomaisten jo vuoden 1930 kuluessa sen mukaan toimitettava tarpeelliset vaalit ja ryhdyttävä

muihinkin valmistaviin toimiin, jotta sitä voidaan mainitusta päivästä täydellisesti soveltaa. Joulukuussa 1930 valitaan se valtuutettujen määrä, joka lain mukaan tulee kunnassa olla, ja eroavat vuoden vaihteessa kaikki aikaisemmin valitut valtuutetut ja varajäsenet. Sama olkoon laki valtuuston valitsemien lautakuntain ja hallintokuntain jäseniin ja varajäseniin nähden, kuitenkin niin, että niiden on jatkettava toimintaansa siihen saakka, kunnes uudet vaalit on toimitettu. Muuten antakoon valtioneuvosto tarpeen sattuessa tarkempia määräyksiä tämän lain toimeenpanosta.

Laki

kaupunkien kunnallislain 11 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun kaupunkien kunnallislain 11 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä joulukuuta 1927 annetussa laissa, näin kuuluvaksi:

11 §.

Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, on jokainen kunnassa asuva henkilö, joka on oikeutettu valtuutettuja valitsemaan.

Tilintarkastajaksi voidaan valita toisessakin kunnassa asuva Suomen kansalainen, jos hän siihen suostuu.

Valtuutetuksi älköön kuitenkaan valitako maaherraa, lääninsihteeriä, lääninkamreeria, varalääninsihteeriä, varalääninkamreeria, poliisilaitoksen virka- tai palvelusmiestä eikä virallista syyttäjää, ei myöskään kaupunginjohtajaa ja apulaiskaupunginjohtajaa eikä kaupungin hallituksen alaisena toimivaa virka- tai palvelusmiestä taikka lautakunnan alaista toimestaan tili-velvollista virka- tai palvelusmiestä.

Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, jär-

jestöön tai muuhun yhteenliittymään, jonka tarkoituksiin sisältyy Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen välillisesti tai välittömästi, väkivaltainen tai muuten lainvastainen kumoaminen tai joka edustaa sellaista yhdistystä, järjestöä tai yhteenliittymää, eikä myöskään se, joka muulla tavoin on osoittanut suosivansa toimenpiteitä, joilla pyritään mainittuun tarkoitukseen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1931, mutta on asianomaisten jo vuoden 1930 kuluessa sen mukaan toimitettava tarpeelliset vaalit ja ryhdyttävä muihin valmistaviin toimiin, jotta sitä voidaan mainitusta päivästä täydellisesti soveltaa. Joulukuussa 1930 valitaan se valtuutettujen määrä, joka lain mukaan tulee kunnassa olla, ja eroavat vuoden vaihteessa kaikki aikaisemmin valitut valtuutetut ja vara-

jäsenet. Sama olkoon laki valtuuston valitsemien lautakuntain ja hallintokuntain jäseniin ja varajäseniin nähden, kuitenkin niin, että niiden on jatkettava toimintaansa

siihen saakka, kunnes uudet vaalit on toimitettu. Muuten antakoon valtioneuvosto tarpeen sattuessa tarkempia määräyksiä tämän lain toimeenpanosta.

Laki

kunnallisen vaalilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun kunnallisen vaalilain 12 ja 44 §, ensiksi mainittu pykälä sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, näin kuuluviksi:

12 §.

Keskuslautakunta kokoontuu ainakin lokakuun 20 päivänä, marraskuun 5 ja 21 päivänä sekä vaalin jälkeisenä päivänä.

Lokakuun 20 päivänä keskuslautakunta antaa 11 §:ssä mainitut tiedot.

Marraskuun 5 päivänä lautakunta tarkastaa ne hakemukset, jotka valitsijayhdistysten puolesta on jätetty, ja saattaa ne vaalioikeutettujen tietoon sillä tavalla kuin muut kunnalliset ilmoitukset sekä sitäpaitsi tiedoksippanolla keskuslautakunnan kokoushuoneessa. Jos havaitaan, ettei hakemus ole asianmukaisesti tehty tai ettei valitsijayhdistys ole laillisesti perustettu, annettakoon asiamiehelle tieto, ettei hakemukseen ole suostuttu, ja ilmoitettakoon samalla hylkäämisen syyt. Asiamiehellä on kuitenkin oikeus vielä seitsemän päivän kuluessa sen jälkeen oikaista ne kohdat, jotka aiheuttivat hakemuksen hylkäämisen.

Hakemus hyljättäköön niinikään, jos valitsijayhdistyksen perustamisasiakirjan allekirjoittajina on henkilöitä tai ehdokaslistaan on otettu henkilö, joka maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n 2 momentin tai kaupunkien kunnallislain 11 §:n 4 momentin mukaan ei ole vaalikelpoinen. Tällaisessa tapauksessa on keskuslautakunnan päätös alistettava maaherran tutkittavaksi; ja annettakoon päätöksestä myöskin tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle niin kuin 3 mo-

mentissa on sanottu. Asianosaisella, joka ei tyydy keskuslautakunnan päätökseen, on oikeus antaa maaherralle muistutuskirjelmä. Ellei sellainen kirjelmä ole saapunut ennenkuin maaherra on asian ratkaissut, älköön se antako aiheita toimenpiteisiin. Maaherra, jonka päätökseen älköön muutosta haettako, toimittakoon päätöksensä keskuslautakunnalle.

Marraskuun 21 päivänä tarkastetaan ne muutokset, jotka asiamies 3 momentissa mainitun oikeuden nojalla on tehnyt, ja tehdään ne oikaisut, joihin maaherran päätös on ehkä antanut aiheita.

44 §.

Jos joku tahtoo valittaa valtuutettujen vaalista sellaisella perusteella, jota ei ole 12 §:n mukaisesti alistusteitse tutkittu, tehköön sen samassa järjestyksessä kuin valitetaan valtuuston päätöksistä. Valitusaika luetaan vaalin tuloksen julkaisupäivästä.

Sama oikeus vaalista valittamiseen olkoon myös virallisella syyttäjällä, jos joku on julistettu valituksi, joka maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n 2 momentin tai kaupunkien kunnallislain 11 §:n 4 momentin mukaan ei ole ollut vaalikelpoinen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1931, mutta on sitä jo vuonna

1930 sovellettava niiden valtuutettujen ynnä muiden kunnallisten luottamus- ja toimihenkilöiden vaaliin nähden, joiden toimi alkaa vuonna 1931, siten että 3 §:ssä mainitut vaali- ja keskuslautakunnat valitaan ennen 16 päivää elokuuta ja että asianomaisten henkikirjoittajain on saman

ajan kuluessa lähetettävä vaalilautakunnille 4 §:ssä mainitut luettelot sekä että vaaliluettelot on kullekin äänestysalueelle laadittava ennen 10 päivää syyskuuta sekä pantava nähtäville viimeksimainitusta päivästä saman kuukauden 20 päivään.

Helsingissä, 30 päivänä kesäkuuta 1930.

Tasavallan Presidentti

LAURI KR. RELANDER.

Oikeusministeri *El. Kaaja.*

**Perustuslakivaliokunnan mietintö N:o
8 hallituksen esityksen sekä lakialoitteen johdosta, jotka
sisältävät ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen sekä
kunnallislakien ja vaalilakien muuttamisesta.**

Eduskunta on pöytäkirjanottein 2 päivältä heinäkuuta 1930 lähettänyt perustuslakivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 55 valtiopäiväjärjestyksen sekä kunnallislakien ja vaalilakien muuttamisesta ja pöytäkirjanottein 7 päivältä heinäkuuta 1930 ed. Kivimäen y. m. lak.al. n:o 25, joka sisältää ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen ja kunnallislakien muuttamisesta.

Kun sekä hallituksen esitykseen että lakialoitteeseen sisältyvät lakiehdotukset tarkoittavat saman päämäärän saavuttamista, on valiokunta käsitellyt ne samassa yhteydessä, ja siihen nähden, että viimeainitut ehdotukset ovat valiokunnan mielestä tarkoituksen- ja oikeudenmukaisemmat, on valiokunta ottanut käsittelyn pohjaksi lakialoitteeseen sisältyvät lakiehdotukset.

Sen päämäärän saavuttamista, jota sekä hallituksen esitys että lakialoite tarkoittavat, nimittäin oikeus- ja yhteiskuntajärjestykselle vihamielisten ja sen väkivaltaiseksi kumoamiseksi toimivien henkilöiden pääsyn estämistä eduskuntaan ja kunnantvaltuustoihin, pitää valiokuntakin erittäin tärkeänä. Käsittelyn pohjaksi ottamiaan lakiehdotuksia, joitten hyväksymistä valiokunta puoltaa, valiokunta ei kuitenkaan ole hyväksynyt sellaisinaan, vaan on katsonut

tarpeelliseksi tehdä niihin erinäisiä muutoksia.

Mitä ensinnä tulee lakiehdotukseen valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta, on valiokunta hyväksynyt 6 §:n 2 momenttiin tarkoitettua lisäyksen, mutta katsonut selvyuden vuoksi olevan tarpeellista ottaa momenttiin uuden 8 kohdan ja sisällyttää tarkoitettua muutokset siihen. Valiokunta on samalla laajentanut vaali-oikeuden menetystä aikaan nähden. Lakialoitteessa 13 §:ään ehdotettua muutoksen sijasta on valiokunta tyytynyt muuttamaan tätä pykälää siten, että edustajan syytteenpanoon vaadittava määräenemmistö on alennettu kahteen kolmasosaan.

Mitä sitten tulee lakialoitteessa maalaiskuntain kunnallislain 9 §:ään ja kaupunkien kunnallislain 10 §:ään ehdotettuihin muutoksiin, niin on valiokunta niihinkin nähden katsonut yhdenmukaisuuden vuoksi olevan tarpeellista ottaa 2 momentteihin uuden 6 kohdan ja sisällyttää tarkoitettua muutokset niihin.

Edellä olevaan viitaten valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi lakialoitteessa ehdotetut lait näin kuuluvina:

Laki

valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan sanotun valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 § näin kuuluviksi:

6 §.

Vaalioukset on jokainen Suomen kansalainen, sekä mies että nainen, joka ennen vaalivuotta on täyttänyt neljäkymmän vuotta.

Vaalioukset vailla on kuitenkin:

1) se, joka on vakinaisessa sotapalveluksessa;

2) se, joka on holhouksen alaisena;

3) se, joka kolmena viime kuluneena vuonna ei ole ollut tässä maassa hengille pantuna;

4) se, joka kunnalliskodissa, muussa kunnallisessa köyhäinlaitoksessa tai vuosihoidokkina on täyden köyhäinhoidon varassa;

5) se, joka irtolaisuudesta on tuomittu yleiseen työhön, aina kolmannen vuoden loppuun siitä, kuin hän työlaitoksesta pääsi;

6) se, joka on tuomittu menettämään vaaliouksetensa tai olemaan kansalaisluottamusta vailla taikka julistettu kelvottomaksi maan palvelukseen tahi toisen asiaa ajamaan, olkoipa tuomio lopullinen tai ei; *(poist.)*

7) se, *(poist.)* joka on todistettu syy-

pääksi siihen, että hän edustajanvaalissa on ostanut tai myynyt ääniä tai sitä yrittänyt tahi äänestänyt useammassa kuin yhdessä paikassa tahi väkivallalla tai uhkauksella häirinnyt vaalivapautta, aina kuudennen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin lopullinen tuomio asiasta annettiin; *(poist.)* sekä

8) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta, aina kuudennen kalenterivuoden loppuun siitä lukien kuin hän on kärsinyt tuomitun rangaistuksen ja muukin rangaistusseuraamus on lakannut; niinkään se, joka on syytteenalaisena tässä mainitusta rikoksesta.

13 §.

Edustajaa älköön *(poist.)* syytteesen pantako älköönkä häneltä vapautta riistetäkö hänen valtiopäivillä lausumiensa mielteiden taikka muun asiain käsittelyssä noudattamansa menettelyn tähden, jollei eduskunta päätöksellä, jota vähintään *kaksi kolmasosaa* annetuista äänistä on äänestyksessä kannattanut, ole siihen suostunut.

Laki

maalaiskuntain kunnallislain 9 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun maalaiskuntain kunnallislain 9 §, sellaisena kuin tämä pykälä on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, näin kuuluvaksi:

9 §.

Oikeus valita valtuutettuja on jokaisella

maalaiskunnan jäsenellä, sekä miehellä että naisella, jolla on Suomen kansalaisuus ja

joka ennen vaalivuoden alkua on täyttänyt kaksikymmentäyksi vuotta ja joka viimeksi toimitetussa henkikirjoituksessa on kunnallisissa vaalivapautta tai myynyt ääniä tai äänestännyt useammassa kuin yhdessä vaalipaikassa taikka väkivallalla tai uhkauksella häirinnyt vaalivapautta tai sitä yrittänyt, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin päätös on saanut lainvoiman; (poist.)

Vaalioikeutta vailla on kuitenkin sellainen, joka on todistettu syylliseksi siihen, että hän kunnallisissa vaalivapautta tai myynyt ääniä tai äänestännyt useammassa kuin yhdessä vaalipaikassa taikka väkivallalla tai uhkauksella häirinnyt vaalivapautta tai sitä yrittänyt, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin päätös on saanut lainvoiman; (poist.)

1) se, joka on holhouksen alaisena; 2) se, joka muun syyn kuin kunnallishallituksen todistuksella näytetyn varattomuuden tähden on kahden lähinnä edellisen vuoden aikana jättänyt suorittamatta hänen maksettavikseen pannut kunnalliset maksut; 3) se, joka kunnalliskodissa, muussa kunnallisessa köyhäinlaitoksessa tai vuosihoidokkina on täyden köyhäinhoidon varassa; 4) se, joka oikeuden lainvoimaisen päätöksen nojalla on kansalaisluottamusta vailla taikka on kelvoton maan palvelukseen tai

5) se, joka on todistettu syylliseksi siihen, että hän kunnallisissa vaalivapautta tai myynyt ääniä tai äänestännyt useammassa kuin yhdessä vaalipaikassa taikka väkivallalla tai uhkauksella häirinnyt vaalivapautta tai sitä yrittänyt, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin päätös on saanut lainvoiman; (poist.) sekä

6) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien kuin hän on kärsinyt tuomitun rangaistuksen ja muikin rangaistusseuraamus on laikkanut; niinkään se, joka on syytteenalaisena tässä mainitusta rikoksesta.

Laki

kaupunkien kunnallislain 10 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun kaupunkien kunnallislain 10 §, sellaisena kuin tämä pykälä on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, näin kuuluvaksi:

10 §.

Oikeus valita valtuutettuja on jokaisella kaupunkikunnan jäsenellä, sekä miehellä että naisella, jolla on Suomen kansalaisoikeus ja joka ennen vaalivuoden alkua on täyttänyt kaksikymmentäyksi vuotta ja joka viimeksi toimitetussa henkikirjoituksessa on kaupungissa hengillekirjoitettu.

Vaalioikeutta vailla on kuitenkin:

- 1) se, joka on holhouksen alaisena;
- 2) se, joka muun syyn kuin kunnallishallituksen todistuksella näytetyn varattomuuden tähden on kahden lähinnä edellisen vuoden aikana jättänyt suorittamatta hänen maksettavikseen pannut kunnalliset maksut;
- 3) se, joka kunnalliskodissa, muussa kunnallisessa köyhäinlaitoksessa tai vuosihoidokkina on täyden köyhäinhoidon varassa;

4) se, joka oikeuden lainvoimaisen päätöksen nojalla on kansalaisluottamusta vailla taikka on kelvoton maan palvelukseen tai toisen asiaa ajamaan; (poist.)

5) se, (poist.) joka on todistettu syylliseksi siihen, että hän kunnallisissa vaalivapautta tai myynyt ääniä tai äänestännyt useammassa kuin yhdessä vaalipaikassa taikka väkivallalla tai uhkauksella häirinnyt vaalivapautta tai sitä yrittänyt, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin päätös on saanut lainvoiman; (poist.)

6) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien kuin hän on kärsinyt tuomitun rangaistuksen ja muikin rangaistusseuraamus on laikkanut; niinkään se, joka on syytteenalaisena tässä mainitusta rikoksesta.

6) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien kuin hän on kärsinyt tuomitun rangaistuksen ja muikin rangaistusseuraamus on laikkanut; niinkään se, joka on syytteenalaisena tässä mainitusta rikoksesta.

12 luvussa mainitusta rikoksesta, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien kuin hän on kärsinyt tuomitun rangaistuksen ja muukin rangaistusseuraamus on lakannut; niinkään se, joka on syytteenalaisena tässä mainitusta rikoksesta.

Samalla valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi hallituksen esityksen n:o 55.

Helsingissä, heinäkuun 10 päivänä 1930.

Asian käsittelyyn ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lehtonen, varapuheenjohtaja Voionmaa, jäsenet J. F. Aalto, von Born, Estlander, Juutilainen, Kallio, Kirra, Koponen, Lehtokoski, Leino, Mustakallio, Pitkänen ja Puhakka (osittain) sekä varajäsenet Jokinen, Kivi, Pilppula (osittain) ja Rapo.

Vastalauseita.

I.

Maassamme heränneen äkillisen valtiollisen liikkeen, n. s. lapualaisliikkeen, vaikutuksesta ovat laajat kansalaispiirit, jopa itse hallitus ja suuri osa kansanedustajia-kin ottaneet yhteiseksi tunnuslauseekseen, että häikäilemättömällä lainsäädännöllä on tehtävä kerrassaan mahdottomaksi kommunistien pääseminen kansaneduskuntaan ja kunnanvaltuustoihin. Nämä kommunistivastaiset pyrkimykset, joihin kommunistien kauan jatkunut uhitteleva ja ryöhkeä esiintymistapa on antanut sysäyksen ja jotka osittain ovat ymmärrettävät, eivät kuitenkaan oikeuta yllämainitun hetkellisen tarkoituksen saavuttamiseksi ryhtymään min-kälaiseen lainsäädäntöön tahansa. Lainsäädäntö ja kaikkein vähimmän sellainen silmittömän ankara, johon nyt pyritään, ei vaikuta aina odotusten mukaisesti. Sosialidemokraattisen puolueen menettelytapa sen taistelussa kommunismia vastaan on ollut kokonaan toinen. Se on rauhallisella, sitkeällä vastustus- ja valistustyöllään saanut kommunismin koko maassa selvästi taantumaan ja siten saavuttanut parempia ja pysyvämpiä tuloksia kuin porvarilliset puolueet ja valtio kaikilla pakkotoimenpiteillään, kommunistivainoillaan ja kuritus-huonerangaistuksillaan. Määrättyjä päämääriä tavoitellessaan ei lainsäädäntö myöskään saa umpimähkään loukata lainkuuliaisten ja syyttömäin kansalaisten oikeuksia ja etuja. Meidän puolueemme tehtävänä on erityisesti valvoa, ettei mitään työväen pitkällä ja vaikealla taistelulla saavuttamista valtiollisista oikeuksista ke-

vyesti uhrata sille kiihtyneelle valtiolliselle suunnalle, joka tällä hetkellä niin laajassa mitassa on vallannut omistavain luokkain mielet.

Meidän on ollut määrättävä kantamme kahdenlaisiin lakiehdotuksiin nähden. Toiset ehdotukset, jotka sisältyvät hallituksen esitykseen, pyrkivät päämääräänsä asettamalla edustajaehdokkaiden vaalikelpoisuuden vaalikeskuslautakuntain holhous- ja tuomiovallan alaiseksi ja avaavat siten ovet valtiollisessa elämässämme tähän saakka kokonaan oudoille, suurta sekasortoa ja turmelusta tuottaville tavoille. Toisten, edustaja Kivimäen y. m. eduskunta-aloitettiin sisältyväin ehdotusten etuna on, että niissä vielä on säilytetty se vanha periaate, että valtiollisia oikeuksia voidaan kansalaisilta riistää vain tuomioistuimen antaman tuomion perusteella, vaikka näissäkin ehdotuksissa on kansalaisten vaalioikeus vieläpä itse kansanedustajain toiminta valtiopäivilläkin saatettu syyttäjäviranomaisten mielivallan alaisiksi. Verratessamme esitettyjä järjestelmiä toisiinsa olemme antaneet etusijan jälkimäiselle niinkuin valiokuntakin on tehnyt. Tämä ehdotus on mielestämme kahdesta pahasta pienempi paha. Mutta vaikka olemme olleet osallisina tämänlaatuisten lakiehdotusten käsittelyssä, on meidän ollut mahdotonta hyväksyä sitä pakkolainsäädäntöä, joksi perustuslakivaliokunnan hyväksymät lakiehdotukset silmissämme vielä ovat jääneet. Esitämme seuraavassa eriävän mielipiteemme:

Laki**valtiopäiväjärjestyksen 6 ja 13 §:n muuttamisesta.**

Myöntyessämme siihen, että valtiopetoksen tai maanpetoksen valmisteluun syyvät vaali-ikäiset henkilöt voivat menettää määrääjäksi valtiollisen vaalioikeutensa, on mielestämme oikeusvaltiossa pidettävä käyttämättä se periaate, että lainrikkomuksen perusteella menetettyjä valtiollisia oikeuksia voidaan kansalaiselta riistää vasta sitten kuin tuomioistuin on hänet rikoksesta tuominnut. Valiokunta on kuitenkin eduskunta-aloitteen mukaisesti ehdottanut, että vaalioikeutensa menettäisi sekin vaali-ikäinen, joka on syytteessä rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta. Pitäen tällaista säännöstä vääränä ja mielivaltaisena sekä kansanvaltaiselle valtioelämälle vaarallisena, vastustamme sen ottamista lakiin ja ehdotamme,

että puheenaoleva pykälä saisi seuraavan muodon:

6 §.

Vaalioikeutettu on jokainen Suomen kansalainen, sekä mies että nainen, joka ennen vaalivuotta on täyttänyt neljäkolmatta vuotta.

Vaalioikeutta vailla on kuitenkin:

1) — 7) kuten mietinnössä;

8) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta, aina kuudennen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, *kuin lopullinen tuomio asiasta annettiin (poist.).*

13 §.

Vaikka pykälä valiokunnan lopullisesti hyväksymässä muodossa on oleellisesti toisenlainen kuin eduskunta-aloitteeseen sisältynyt ehdotus, toisi se kuitenkin valtiopäiväjärjestyksen uudistuksen, jonka kannatuutta ei tällä hetkellä voida arvioida.

Tästä syystä ehdotamme,

että 13 § poistettaisiin.

Koska edelläoleva lakiehdotus sisältää poikkeuksellisissa oloissa säädetyn poikkeuslain, katsomme että laki on säädettävä määräaikaiseksi.

Näin ollen ehdotamme

Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan uuden pykälän:

6 a §.

Tämän lain säännökset, mikäli ne ovat ristiriidassa 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n kanssa, ovat voimassa joulukuun 31 päivään saakka 1933.

Jos edelläolevat ehdotuksemme hyväksytään, johtuu siitä, että lain nimike on muutettava. Ehdotamme,

että lain nimike tulisi kuulumaan seuraavasti:

Laki**valtiopäiväjärjestyksen 6 §:n muuttamisesta.****Laki****maalaiskuntain kunnallislain 9 §:n muuttamisesta.**

Kun olemme edellä asettuneet sille kannalle, ettei syytteenalaisena olemisen rikos-

lain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta pitäisi tuottaa valtiollisen vaalioikeuden

menettämistä, olemme johdonmukaisesti samaa mieltä myöskin kunnalliseen vaali-oikeuteen nähden. Senvuoksi katsomme, että valiokunnan esittämän maalaiskuntain kunnallislain 9 §:n 2 momentin 6) kohdan loppurivit poistettaisiin, ja ehdotamme siis,

että 9 § saisi seuraavan muodon:

9 §.

Oikeus valita valtuutettuja on jokaisella maalaiskunnan jäsenellä, sekä miehellä että naisella, jolla on Suomen kansalaisuus ja joka ennen vaalivuoden alkua on täyttänyt kaksikymmentäyksi vuotta ja joka viimeksi toimitetussa henkikirjoituksessa on kunnassa hengille kirjoitettu.

Vaali-oikeutta vailla on kuitenkin:

1)—5) niinkuin mietinnössä;

6) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta, aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien, kuin päätös on saanut lainvoiman (*poist.*).

Yhdenmukaisesti aikaisemman ehdotuksemme kanssa

ehdotamme hyväksyttäväksi seuraavan uuden pykälän:

9 a §.

Tämän lain säännökset, mikäli ne ovat ristiriidassa 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun maalaiskuntain kunnallislain 9 §:n kanssa, sellaisena kuin tämä pykälä on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, ovat voimassa 31 päivään joulukuuta 1933.

Laki

kaupunkien kunnallislain 10 §:n muuttamisesta.

Ehdotamme,

että kaupunkien kunnallislain 10 § saisi seuraavan muodon:

10 §.

Oikeus valita valtuutettuja on jokaisella kaupunkikunnan jäsenellä, sekä miehellä että naisella, jolla on Suomen kansalaisuus ja joka ennen vaalivuoden alkua on täyttänyt kaksikymmentäyksi vuotta ja joka viimeksi toimitetussa henkikirjoituksessa on kaupungissa hengillekirjoitettu.

Vaali-oikeutta vailla on kuitenkin:

1)—5) niinkuin mietinnössä;

6) se, joka on tuomittu rikoslain 11 tai

12 luvussa mainitusta rikoksesta aina kolmannen kalenterivuoden loppuun siitä lukien kuin päätös on saanut lainvoiman (*poist.*).

Vielä ehdotamme

hyväksyttäväksi seuraavan uuden pykälän:

10 a §.

Tämän lain säännökset, mikäli ne ovat ristiriidassa 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun kaupunkien kunnallislain 10 §:n kanssa, sellaisena kuin tämä pykälä on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, ovat voimassa joulukuun 31 päivään saakka 1933.

Helsingissä 10 p. heinäkuuta 1930.

J. F. Aalto.

Emil Jokinen.

Albin Koponen.

Aino Lehtokoski.

Jalmari Leino.

Jussi Rapo.

Väinö Voionmaa.

II.

Perustuslakivaliokunta käsitellessään hallituksen esitystä N:o 55 ja lakialoitteita N:o 24 ja 25 on asettanut käsittelyn pohjaksi viimeksi mainitut lakialoitteet ja ehdottanut ne eräin muutoksin eduskunnan hyväksyttäväksi.

Mitä lakialoitteeseen N:o 24 tulee, joka tarkoittaa selventää ja täydentää rikoslain 11 luvun 4 pykälää, voivat allekirjoittaneet myöskin siihen yhtyä.

Sensijaan näyttää sen päämäärän saavuttaminen, johon lakialoitteella N:o 25 pyritään, olevan paremmin saavutettavissa kyseessä olevassa hallituksen esityksessä ehdotettujen lakiehdotusten kautta. Näillä eh-

dotuksilla valiokunnan hyväksymiin lakiehdotuksiin nähden on m. m. se etu, että siinä kyseeseen tulevat oikeustapaukset vaalitöiden yhteydessä kohdistuvat verrattain harvoin henkilöihin, mutta juuri niihin, jotka on aikomus asettaa luottamustoimiin, joihin heitä valtiollisen toimintansa vuoksi ei voida katsoa soveliaiksi.

Sentähden ehdotamme kunnioittaen,

että Eduskunta hyväksyisi perustuslakivaliokunnan mietinnössä N:o 8 olevien lakiehdotusten asemesta hallituksen esityksessä N:o 55 olevat lakiehdotukset.

Helsingissä 10 päivänä heinäkuuta 1930.

Kyösti Kallio.
Väinö Kivi.
Kalle Kirra.

J. Eri. Pilppula.
Osk. Lehtonen.
L. Mustakallio.

III.

VJ 6 §.

Valiokunta on VJ:n 6 §:n 7 kohdan viimeiseen lauseeseen hyväksynyt säännöksen, joka tietää sitä, että henkilö, joka on syytteessä rikoksesta rikoslain 11 tai 12 luvun nojalla, jo tällä perusteella olisi vailla vaalioikeutta ja vaalikelpoisuutta. Täten tehtäisiin poikkeus siitä, mikä VJ:n 6 §:n säännöksen mukaan muuten tähän verrattavissa tapauksissa on perusteena, nimittäin että oikeuden menetys seuraa *vasta laillisesta tuomiosta*.

Ehdotettu poikkeus on sitä arveluttavampi, kun se kuohunta-aikoina valmistaisi

toimeenpanevalle vallalle mahdollisuuden koettaa poliittisissa tarkoituksissa vaikuttaa kansaneduskunnan kokoonpanoon.

Myöskin kunnallislakeihin ehdotettu samanlainen vaalioikeuden ja vaalikelpoisuuden supistus on arveluttava.

Minä ehdotan sen vuoksi,

että niistä kolmesta lakiehdotuksesta, jotka koskevat valtiollista ja kunnallista vaalioikeutta ja vaalikelpoisuutta, poistettaisiin säännös: „niinkään se, joka on syytteenalaisena rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta”.

Helsingissä, heinäkuun 10 päivänä 1930.

Ernst Estlander.

IV.

Perustuslakivaliokunta on, käsitellessään ed. Kivimäen y. m. lakialoitetta N:o 25, paitsi muuta, ehdottanut valtiopäiväjärjestyksen 13 §:stä poistettavaksi sen aloitteen sisältyvän säännöksen, että edustaja voitaisiin ilman eduskunnan suostumusta panna syytteeseen rikoslain 11 tai 12 luvussa mainitusta rikoksesta. Koska pidämme kui-

tenkin tämän säännöksen välttämättömänä, ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi valtiopäiväjärjestyksen 13 §:n muutoksen sellaisena kuin se on edellä mainitussa lakialoitteessa.

Helsingissä heinäkuun 10 päivänä 1930.

Y. W. Puhakka.
Kalle Kirra.

Matti Pitkänen.

Antti Juutilainen.
Väinö Kivi.

**Suuren valiokunnan mietintö N:o 49
hallituksen esityksen sekä lakialoitteen johdosta, jotka
sisältävät ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen sekä
kunnallislakien ja vaalilakien muuttamisesta.**

Suuri valiokunta, joka ei ole voinut hyväksyä perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 esitettyjä ehdotuksia, on puolestaan asettanut käsittelyn pohjaksi hallituksen esityksessä olevat lakiehdotukset ja hankkinut niistä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 5 momentin mukaisesti perustuslakivaliokunnalta tähän mietintöön liitetyn lausunnon ja saa suuri valiokunta, yhtyen kannattamaan tässä lausunnossa esitettyjä ehdotuksia, kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset sellaisina kuin ne ovat pe-

Helsingissä heinäkuun 12 päivänä 1930.

rustuslakivaliokunnan puheenaolevassa lausunnossa esitettyinä.

Samalla suuri valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta hylkäisi lakialoitteen N:o 25.

Lisäksi suuri valiokunta ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi käsitellä lakiehdotuksen valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta siinä järjestyksessä kuin valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n 2 momentissa sanotaan.

EDUSKUNNAN
PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA.

Helsingissä,
heinäkuun 12 p:nä 1930.

Suurelle valiokunnalle.

N:o 14.

Suuri valiokunta on sen johdosta, ettei perustuslakivaliokunnan mietinnössä n:o 8 kosketeltu hallituksen esitys n:o 55 valtiopäiväjärjestyksen sekä kunnallislakien ja vaalilakien muuttamisesta ole ollut perustuslakivaliokunnassa yksityiskohtaisen käsittelyn alaisena, kirjelmällä n:o 19 kuluvaan heinäkuun 11 päivältä pyytänyt edellämäinitusta hallituksen esityksestä perustuslakivaliokunnan lausuntoa.

Lausuntonaan valiokunta kunnioittaen esittää seuraavaa:

Mitä ensinnä tulee hallituksen ehdotukseen laiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta, katsoo valiokunta, että lakiehdotuksessa pykälän 2 momentin sanamuoto on epämääräinen ja voi antaa mahdollisuuden mielivaltaiseenkin tulkintaan. Sen vuoksi valiokunta on pitänyt tarpeellisenä selventää momentin sanamuotoa ja samassa tarkoituksessa myöskin asettaa määrääjän, jonka kuluttua momentissa mainittu valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen vastainen toiminta ei enää ole esteenä vaalikel-
poisuudelle.

Suomen vaalilain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 18 §:n 2 momenttiin nähden on valiokunta sitä mieltä, ettei keskuslautakunnilla ole riittäviä edellytyksiä tutkia kaikkien valitsijayhdistysten perustamisasiakirjojen allekirjoittajien vaalikel-
poisuutta ja että tämä tehtävä muodostuisi keskuslautakunnille käytännössä todennäköisesti ylivoimaiseksikin. Tämän vuoksi valiokunnan mielestä on syytä poistaa pykälän 2 momentista säännös, jonka mu-

kaan valitsijayhdistyksen ehdokaslistan hyväksyminen olisi riippuva valitsijayhdistyksen perustamiskirjan allekirjoittajien vaalikel-
poisuudesta.

Edelleen valiokunta katsoo, että 30 §:n 3 momentin säännöksiä, jotka koskevat keskuslautakunnan päätöksen alistamista korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi, olisi tarpeellista täydentää sellaisilla asianosaisen oikeuden turvaamista tarkoittavilla lisäyksillä, kuin valiokunta on tähän momenttiin tehnyt, ja että pykälään on syytä ottaa uutena momenttina säännös myöskin siitä, että korkein hallinto-oikeus on oikeutettu hankkimaan välttämättömäksi katsomiaan lisäselvityksiä.

Ehdotuksiin laeiksi maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n muuttamisesta ja kaupunkien kunnallislain 11 §:n muuttamisesta on valiokunta tehnyt yhdenmukaisuuden vuoksi saman muutoksen kuin valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n 2 momenttiin.

Ehdotukseen laiksi kunnallisen vaalilain muuttamisesta on valiokunta lakiehdotuksen 12 §:n 4 momenttiin tehnyt samaa tarkoittavat muutokset ja lisäykset kuin Suomen vaalilain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 18 §:n 2 momenttiin ja 30 §:n 3 momenttiin.

Edellä olevaan viitaten perustuslakivaliokunta lausuntonaan kunnioittaen esittää,

että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset olisi hyväksyttävä näin kuuluvina:

Laki

valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan sanotun valtiopäiväjärjestyksen 7 § näin kuuluvaksi:

7 §.

1 mom. kuten hallituksen esityksessä.

Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tahi tarkoittaa

tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi, taikka joka kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtäävää toimintaa.

Laki

Suomen vaalilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 20 päivänä heinäkuuta 1906 annetun vaalilain 18, 21, 29, 30, 32 ja 34 § näin kuuluviksi:

18 §.

1 mom. kuten hallituksen esityksessä.

Oikeutta, josta 1 momentissa puhutaan, älköön kuitenkaan olko valitsijayhdistyksellä, (poist.) jonka ehdokaslistaan on otettu sellainen henkilö, joka valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n 2 momentin mukaan ei ole vaalikelpoinen.

21 §.

Kuten hallituksen esityksessä.

29 §.

Kuten hallituksen esityksessä.

30 §.

1 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

2 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

Jos hakemukseen ehdokaslistan julkaisemisesta asiassa saadun selvityksen perusteella ei ole suostuttu 18 §:n 2 momentissa mainitusta syystä, on keskuslautakunnan asiasta tekemä päätös alistettava korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi; ja annettakoon päätöksestä myöskin tieto valitsi-

jayhdistyksen asiamiehelle niinkuin 2 momentissa on sanottu. Asianosaisella, joka ei tyydy keskuslautakunnan päätökseen, on oikeus viivyttlemättä saada keskuslautakunnalta viralliset jäljennökset päätöksestä ja sen perusteena olevista asiakirjoista sekä antaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen muistutuskirjelmä kymmenen päivän kuluessa siitä lukien kuin asiamies on saanut päätöksestä tiedon. (Poist.) Myöhemmin sanottuun oikeuteen saapunut kirjelmä otettakoon huomioon mikäli asiaa ei silloin vielä ole siellä ratkaistu.

Korkein hallinto-oikeus on oikeutettu, milloin se katsoo välttämättömäksi, hankkimaan asiassa lisäselvitystä.

Asiassa antamansa päätöksen toimittakoon korkein hallinto-oikeus keskuslautakunnalle.

32 §.

Kuten hallituksen esityksessä.

34 §.

Kuten hallituksen esityksessä.

Laki

maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun maalaiskuntain kunnallislain 10 §, sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, näin kuuluvaksi:

10 §.

1 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tahi tarkoittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista

välillisesti tai välittömästi, taikka joka kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtävää toimintaa.

Lisäys kuten hallituksen esityksessä.

Laki

kaupunkien kunnallislain 11 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun kaupunkien kunnallislain 11 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä joulukuuta 1927 annetussa laissa, näin kuuluvaksi:

11 §.

1 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

2 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

3 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tahi tar-

koittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi, taikka joka kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtävää toimintaa.

Lisäys kuten hallituksen esityksessä.

Laki

kunnallisen vaalilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun kunnallisen vaalilain 12 ja 44 §, ensiksi mainittu pykälä sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, näin kuuluviksi:

12 §.

1 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

2 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

3 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

Hakemus hyljättäköön niinkään, jos valitsijayhdistyksen (poist.) ehdokaslistaan on otettu henkilö, joka maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n 2 momentin tai kaupunkien kunnallislain 11 §:n 4 momentin mukaan ei ole vaalikelpoinen. Tällaisessa tapauksessa on keskuslautakunnan päätös alistettava maaherran tutkittavaksi; ja annettakoon päätöksestä myöskin tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle niinkuin 3 momentissa on sanottu. Asianosaisella, joka ei tyydy keskuslautakunnan päätökseen, on oikeus viivyttelämättä saada keskuslautakunnalta viralliset jäljennökset päätöksestä

ja sen perusteena olevista asiakirjoista, sekä antaa maaherralle muistutuskirjelmä seitsemän päivän kuluessa siitä lukien kuin asiamies on saanut päätöksestä tiedon. (Poist.) Myöhemmin maaherralle saapunut kirjelmä otetaan huomioon mikäli ei asiaa silloin vielä ole ratkaistu. Maaherra, joka on oikeutettu, milloin katsoo välttämättömäksi, hankkimaan asiassa lisäselvitystä, ja jonka päätökseen älköön muutosta haettako, toimittakoon päätöksensä keskuslautakunnalle.

5 mom. Kuten hallituksen esityksessä.

44 §.

Kuten hallituksen esityksessä.

Lisäys kuten hallituksen esityksessä.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Oskari Lehtonen.

Viljo Linni.

Eriävä mielipide.

Olemme jo hallituksen esityksen ensi kertaa ollessa valiokunnassa käsiteltävänä, osoittaneet, että esitykseen sisältyvään lakiehdotusten hyväksyminen toisi mukaan valtiolliseen ja kunnalliseen elämäämme ennentuntematonta mielivaltaa ja sekasortoa. Erittäin vaarallisenä olemme pitäneet sitä, että näiden ehdotusten mukaan

kansalaisten vaalikelpoisuus jäisi vaille laillisissa tuomioistuimissa tapahtuvan oikeudenkäynnin turvaa ja heitettäisiin poliittisten puolueiden riitakapulaksi. Asian nyt toistamiseen ollessa perustuslakivaliokunnassa käsiteltävänä olemme tehneet lukuisia parannusehdotuksia lakitekstiin. Olemme vielä esittäneet, että nämä hätä-

työnä syntyneet lakiehdotukset edes säädetäisiin määräajaksi. Ehdotuksiamme ei valiokunnan enemmistö ole kuitenkaan hyväksynyt. Vakuutettuina siitä, että näiden hätätyönä laadittujen lakiehdotusten hyväksyminen veisi käytännöllisessäkin valtioli-

sessä ja kunnallisessa toiminnassa mahdottomuuksiin, saamme eriyvänä mielipiteenämme kunnioittaen lausua,

että hallituksen lakiehdotukset olisi hyljättävä.

Helsingissä 12 päivänä heinäkuuta 1930.

J. F. Aalto.
Emil Jokinen.
Albin Koponen.

Aino Lehtokoski.
Jalmari Leino.
Väinö Voionmaa.

**Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen
valtiopäiväjärjestyksen sekä kunnallislakien ja vaali-
lakien muuttamisesta.**

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys valtiopäiväjärjestyksen sekä kunnallislakien ja vaalilakien muuttamisesta, ja Eduskunta, jolle Perustuslakivaliokunta on asiasta antanut mietintönsä N:o 8, on ottanut asiat valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyn kolmen eri käsittelyn alaiseksi ja päättänyt

hyväksyä seuraavat ehdotukset laeiksi valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta ja Suomen vaalilain muuttamisesta sanamuodoltaan semmoisina, kuin ne kolmannessa käsittelyssä hyväksyttiin, jätettäväksi leppäämään ensimmäisiin vaalien jäljestä pidettäviin varsinaisiin valtiopäiviin:

Laki

valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti, joka on tehty 13 päivänä tammikuuta 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä säädetyllä tavalla, muutetaan sanotun valtiopäiväjärjestyksen 7 § näin kuuluvaksi:

7 §.

Vaalikelpoinen edustajaksi on, asuinpaikkaan katsomatta, jokainen, joka on vaalioikeutettu.

Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen

väkivaltaiseksi kumoamiseksi tai tarkoittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi, taikka joka kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtäävää toimintaa.

Laki

Suomen vaalilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 20 päivänä heinäkuuta 1906 annetun vaalilain 18, 21, 29, 30, 32 ja 34 § näin kuuluviksi:

18 §.

Jos jonkin vaalipiirin valitsijoita vähintään viisikymmentä allekirjoittamallaan

asiakirjalla on yhtynyt jotakin erityistä edustajanvaalia varten sekä kirjoituksessa maininnut sen tahi ne henkilöt, joiden va-

litsemisestä he ovat sopineet, olkoon sellainen valitsijayhdistys oikeutettu vaalipiirin keskuslautakunnalta pyytämään yhdistyksen ehdokaslistan julkaisemista ja sen ottamista niihin vaalilippuihin, joita vaalipiirissä on edustajanvaalissa käytettävä.

Oikeutta, josta 1 momentissa puhutaan, älköön kuitenkaan olko valitsijayhdistyksellä, jonka ehdokaslistaan on otettu sellainen henkilö, joka valtiopäiväjärjestyksen 7 §:n 2 momentin mukaan ei ole vaalikelpoinen.

21 §.

Hakemuskirjat, jotka 20 §:ssä on mainittu, tulee asiamiehen joko itse tahi valtuutetun asiamiehen kautta antaa vaalipiirin keskuslautakunnalle viimeistään kuudentenaviidettä päivänä ennen vaalipäivää.

Jos asiakirjat on annettu postissa kuljettaviksi niin aikaisin, että niiden olisi pitänyt viimeistään sanottuna määröpäivänä lautakunnalle saapua, olkoon sekin pätevä.

29 §.

Keskuslautakunta kokoontuu ensi kerran puheenjohtajan kutsusta viimeistään kuusikymmentä päivää ennen edustajanvaalia valitsemaan sihteerin ja määräämään, minä aikoina ja missä paikassa asiakirjoja vastaanotetaan, niin myös sen jälkeen viidentenaviidettä, kahdentenakolmatta ja viidentenätoista päivänä ennen edustajanvaalia sekä viimeistään toisena päivänä edustajanvaalin jälkeen kello kymmenen aamupäivällä ja on joka kerta koolla, niin kauan kuin asiain käsittelyä varten on tarpeen.

30 §.

Viidentenaviidettä päivänä ennen edustajanvaalia esitellään ja tarkastetaan ne hakemukset, jotka ovat saapuneet valitsijayhdistyksiltä.

Jos havaitaan, ettei hakemus ole asianmukaisesti tehty tai valitsijayhdistys lailli-

sesti perustettu, annettakoon sen asiamiehelle tieto, ettei hakemukseen ole suostuttu, ja ilmoitettakoon samalla hylkäämisen syyt.

Jos hakemukseen ehdokaslistan julkaisemisesta asiassa saadun selvityksen perusteella ei ole suostuttu 18 §:n 2 momentissa mainitusta syystä, on keskuslautakunnan asiasta tekemä päätös alistettava korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi; ja annettakoon päätöksestä myöskin tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle, niinkuin 2 momentissa on sanottu. Asianosaisella, joka ei tyydy keskuslautakunnan päätökseen, on oikeus viivyttelämättä saada keskuslautakunnalta viralliset jäljennökset päätöksestä ja sen perusteena olevista asiakirjoista sekä antaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen muistutuskirjelmä kymmenen päivän kuluessa siitä lukien, kuin asiamies on saanut päätöksestä tiedon. Myöhemmin sanottuun oikeuteen saapunut kirjelmä otettakoon huomioon, mikäli asiaa ei silloin vielä ole siellä ratkaistu.

Korkein hallinto-oikeus on oikeutettu, milloin se katsoo välttämättömäksi, hankkimaan asiassa lisäselvitystä.

Asiassa antamansa päätöksen toimittakoon korkein hallinto-oikeus keskuslautakunnalle.

32 §.

Keskuslautakunta ryhtyköön heti tämän jälkeen sellaisiin toimenpiteisiin, että kaikki järjestysnumerolla varustetut ehdokaslistat, kukin otsakirjoituksineen, viipymättä yhdessä painatetaan sillä tavoin, että ne tulevat samalle puolelle lehteä järjestettyinä järjestysnumeronsa mukaan ja erotettuina toisistaan selvillä viivoilla.

Jos 30 §:n 2 momentissa mainitussa tapauksessa valitsijayhdistys on yhdenkolmatta päivän kuluessa antanut uuden hakemuksen, jossa ne kohdat on oikaistu, joita vastaan muistutuksia oli tehty, mutta joka muuten on muuttamaton, esiteltäköön ja tarkastettakoon se kahdentenakolmatta päi-

vänä ennen edustajanvaalia. Samassa tilaisuudessa esitellään myös korkeimman hallinto-oikeuden päätökset sen tutkittaviksi alistetuista asioista sekä otetaan tutkittaviksi ne hakemukset, jotka ilman hakijain syytä ovat myöhästyneet. Jos hakemus silloin havaitaan asianmukaiseksi, monisteltakoon ehdokaslista erikseen, niinkuin ylempänä on säädetty.

34 §.

Siinä kokouksessa, joka alkaa viidentenätoista päivänä ennen vaalia, esitellään ja tarkastetaan saapuneet ilmoitukset, jotka koskevat ennen julkaistuihin ehdokaslistoihin tehtyjä muutoksia taikka vaaliliittoja.

Ellei ilmoitusta voida hyväksyä, menettellään, niinkuin 30 §:n 2 momentissa on sanottu.

Tämän jälkeen on, hyväksytyjen ilmoitusten sekä, jos keskuslautakunnan päätös on kumottu, korkeimman hallinto-oikeuden päätöksen johdolla, painettu yhdistelmä asianmukaisesti oikaistava ja kaikki siinä olevat samaan vaaliliittoon kuuluvat ehdokaslistat yhdistettävät yhteisen otsakirjoituksen alle ja asetettavat erikseen muista listoista, niin että liitto ja ne ehdokaslistat, jotka siihen kuuluvat, heti selvästi esiintyvät. Sillä tavoin syntynyt lopullisten ehdokaslistojen yhdistelmä monisteltakoon heti painattamalla.

Sen ohella Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun maalaiskuntain kunnallislain 10 §, sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, näin kuuluvaksi:

10 §.

Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, on jokainen kunnassa asuva henkilö, joka on oikeutettu valtuutettuja valitsemaan. Tilintarkastajaksi voidaan kuitenkin valita toisessakin kunnassa asuva Suomen kansalainen, jos hän siihen suostuu.

Vaalikelpoinen ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tahi tarkoittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi, taikka joka

kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtäävää toimintaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1931, mutta on asianomaisten jo vuoden 1930 kuluessa sen mukaan toimitettava tarpeelliset vaalit ja ryhdyttävä muihinkin valmistaviin toimiin, jotta sitä voidaan mainitusta päivästä täydellisesti soveltaa. Joulukuussa 1930 valitaan se valtuutettujen määrä, joka lain mukaan tulee kunnassa olla, ja eroavat vuoden vaihteessa

kaikki aikaisemmin valitut valtuutetut ja varajäsenet. Sama olkoon laki valtuuston valitsemien lautakuntain ja hallintokuntain jäseniin ja varajäseniin nähden, kuitenkin niin, että niiden on jatkettava toimintaansa

siihen saakka, kunnes uudet vaalit on toimitettu. Muuten antakoon valtioneuvosto tarpeen sattuessa tarkempia määräyksiä tämän lain toimeenpanosta.

Laki

kaupunkien kunnallislain 11 §:n muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1917 annetun kaupunkien kunnallislain 11 §, sellaisena kuin se on 9 päivänä joulukuuta 1927 annetussa laissa, näin kuuluvaksi:

11 §.

Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin, mikäli niistä ei ole erikseen säädetty, on jokainen kunnassa asuva henkilö, joka on oikeutettu valtuutettuja valitsemaan.

Tilintarkastajaksi voidaan valita toisessakin kunnassa asuva Suomen kansalainen, jos hän siihen suostuu.

Valtuutetuksi älköön kuitenkaan valitako maaherraa, lääninsihteeriä, lääninkamreeria, varalääninsihteeriä, varalääninkamreeria, poliisilaitoksen virka- tai palvelusmiestä eikä virallista syyttäjää, ei myöskään kaupunginjohtajaa ja apulaiskaupunginjohtajaa eikä kaupungin hallituksen alaisena toimivaa virka- tai palvelusmiestä taikka lautakunnan alaista toimestaan tili- velvollista virka- tai palvelusmiestä.

Vaalikelpoinen valtuutetuksi ja kunnan muihin luottamustoimiin ei kuitenkaan ole se, joka kuuluu sellaiseen yhdistykseen, järjestöön tai muuhun yhteenliittymään, joka toimii Suomen valtio- ja yhteiskuntajärjestyksen väkivaltaiseksi kumoamiseksi tahi tarkoittaa tällaisen toiminnan edistämistä tai tukemista välillisesti tai välittömästi,

taikka joka kolmen lähinnä edellisen vuoden kuluessa on työskennellyt sellaisen yhteenliittymän hyväksi tai muulla tavoin edistänyt mainittuun tarkoitukseen tähtäävää toimintaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1931, mutta on asianomaisten jo vuoden 1930 kuluessa sen mukaan toimitettava tarpeelliset vaalit ja ryhdyttävä muihin valmistaviin toimiin, jotta sitä voidaan mainitusta päivästä täydellisesti soveltaa. Joulukuussa 1930 valitaan se valtuutettujen määrä, joka lain mukaan tulee kunnassa olla, ja eroavat vuoden vaihteessa kaikki aikaisemmin valitut valtuutetut ja varajäsenet. Sama olkoon laki valtuuston valitsemien lautakuntain ja hallintokuntain jäseniin ja varajäseniin nähden, kuitenkin niin, että niiden on jatkettava toimintaansa siihen saakka, kunnes uudet vaalit on toimitettu. Muuten antakoon valtioneuvosto tarpeen sattuessa tarkempia määräyksiä tämän lain toimeenpanosta.

L a k i

kunnallisen vaalilain muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 27 päivänä marraskuuta 1911 annetun kunnallisen vaalilain 12 ja 44 §, ensiksi mainittu pykälä sellaisena kuin se on 21 päivänä helmikuuta 1925 annetussa laissa, näin kuuluviksi:

12 §.

Keskuslautakunta kokoontuu ainakin lokakuun 20 päivänä, marraskuun 5 ja 21 päivänä sekä vaalin jälkeisenä päivänä.

Lokakuun 20 päivänä keskuslautakunta antaa 11 §:ssä mainitut tiedot.

Marraskuun 5 päivänä lautakunta tarkastaa ne hakemukset, jotka valitsijayhdistysten puolesta on jätetty, ja saattaa ne vaalioikeutettujen tietoon sillä tavalla kuin muut kunnalliset ilmoitukset sekä sitäpaitsi tiedoksipanolla keskuslautakunnan kokoushuoneessa. Jos havaitaan, ettei hakemus ole asianmukaisesti tehty tai ettei valitsijayhdistys ole laillisesti perustettu, annettakoon asiamiehelle tieto, ettei hakemukseen ole suostuttu, ja ilmoitettakoon samalla hylkäämisen syyt. Asiamiehellä on kuitenkin oikeus vielä seitsemän päivän kuluessa sen jälkeen oikaista ne kohdat, jotka aiheuttivat hakemuksen hylkäämisen.

Hakemus hyljättäköön niin ikään, jos valitsijayhdistyksen ehdokaslistaan on otettu henkilö, joka maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n 2 momentin tai kaupunkien kunnallislain 11 §:n 4 momentin mukaan ei ole vaalikelpoinen. Tällaisessa tapauksessa on keskuslautakunnan päätös alistettava maaherran tutkittavaksi; ja annettakoon päätöksestä myöskin tieto valitsijayhdistyksen asiamiehelle, niinkuin 3 momentissa on sanottu. Asianosaisella, joka ei tyydy keskuslautakunnan päätökseen, on oikeus viivyttelämättä saada keskuslautakunnalta viralliset jäljennökset päätöksestä ja sen perusteena olevista asiakirjoista, sekä antaa maaherralle muistutuskirjelmä seitsemän päivän kuluessa siitä lukien, kun asiamies on saa-

nut päätöksestä tiedon. Myöhemmin maaherralle saapunut kirjelmä otetaan huomioon, mikäli ei asiaa silloin vielä ole ratkaistu. Maaherra, joka on oikeutettu, milloin katsoo välttämättömäksi, hankkimaan asiassa lisäselvitystä ja jonka päätökseen älköön muutosta haettako, toimittakoon päätöksensä keskuslautakunnalle.

Marraskuun 21 päivänä tarkastetaan ne muutokset, jotka asiamies 3 momentissa mainitun oikeuden nojalla on tehnyt, ja tehdään ne oikaisut, joihin maaherran päätös on ehkä antanut aihetta.

44 §.

Jos joku tahtoo valittaa valtuutettujen vaalista sellaisella perusteella, jota ei ole 12 §:n mukaisesti alistusteitse tutkittu, tehköön sen samassa järjestyksessä kuin valitetaan valtuuston päätöksistä. Valitusaikea luetaan vaalin tuloksen julkaisupäivästä.

Sama oikeus vaalista valittamiseen olkoon myös virallisella syyttäjällä, jos joku on julistettu valituksi, joka maalaiskuntain kunnallislain 10 §:n 2 momentin tai kaupunkien kunnallislain 11 §:n 4 momentin mukaan ei ole ollut vaalikelpoinen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1931, mutta on sitä jo vuonna 1930 sovellettava niiden valtuutettujen ynnä muiden kunnallisten luottamus- ja toimihenkilöiden vaaliin nähden, joiden toimi alkaa vuonna 1931, siten että 3 §:ssä mainitut vaali- ja keskuslautakunnat vali-

taan ennen 16 päivää elokuuta ja että luettelot on kullekin äänestysalueelle laadittava ennen 10 päivää syyskuuta sekä pantava nähtäville viimeksimainitusta päivästä 4 §:ssä mainitut luettelot sekä että vaali- saman kuukauden 20 päivään.

Helsingissä 15 päivänä heinäkuuta 1930.
